

Acht verhalen, acht getuigen van de Tweede Wereldoorlog, acht Limburgers. Vijf jaar geleden bundelde 'De Limburger' 26 verhalen in het boek 'De Laatste Getuigen'. Toneelgroep Maastricht vertolkt enkele daarvan – vanwege 75 jaar bevrijding – in een theatervoorstelling die op 24 oktober in première gaat.

THEATER

Laatste getuigen van de oorlog vertellen

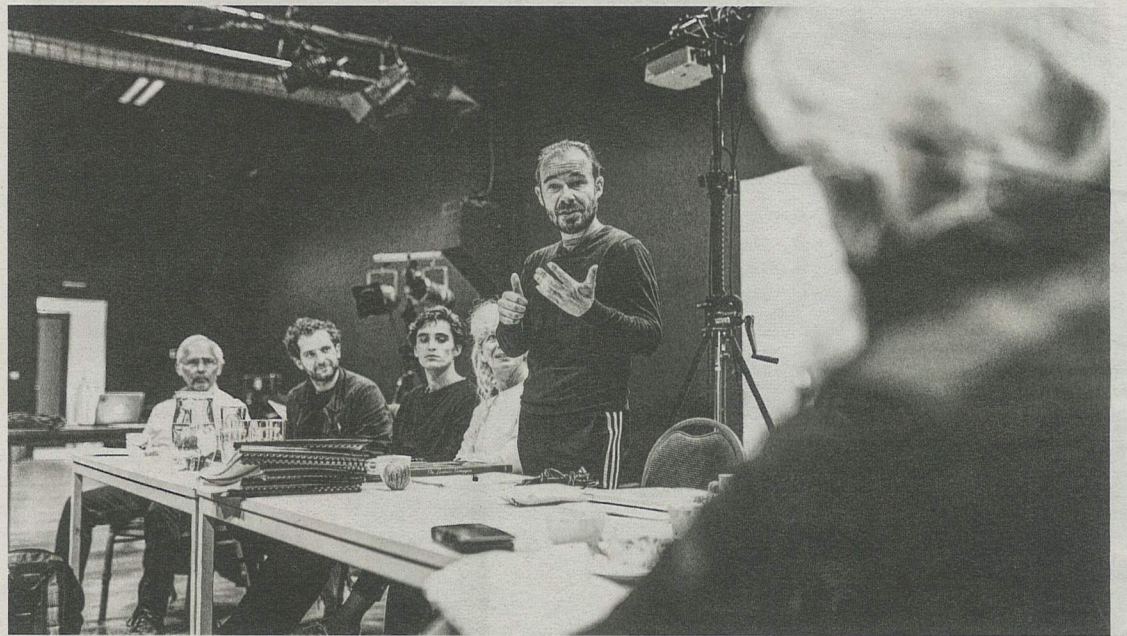
MAASTRICHT
DOOR KIM NOACH

Woensdag 5 april 1944. Ik ben zes jaar oud, bij ons thuis aan de Steeg in Sevenum richt Richard Nitsch zijn pistool op mij. Nitsch is een Gestapo-man. Berucht om zijn grofheid. Ik moet hem vertellen wat ik heb gezien van de afranseling van een verrader. Als ik niet vertel wat ik gezien of gehoord heb, dan neemt hij mijn vader mee, dreigt hij. Maar ik zeg niets. Dat hebben mijn ouders mij zo geleerd." Dinsdag oktober 2019. In de Maastrichtse repetitieruimte van Toneelgroep Maastricht leest actrice Karlijn Hamer (29) deze getuigenis van de zes jaar oude Wies Thijssen uit Sevenum hardop voor. Het is muistil aan de lange tafel, de andere aanwezigen luisteren geconcentreerd naar haar verhaal. Wies van den Goor-Thijssen is inmiddels een dame op leeftijd, 81 jaar. Haar aangrijpende getuigenis heeft niets van zijn rauwe heftigheid verloren, ondanks dat er 75 jaar verstreken zijn.

Stem

Ter ere van 75 jaar vrijheid in Limburg wordt het verhaal van Wies – en met het hare dat van nog zeven andere Limburgers – door Toneelgroep Maastricht vertolkt in de theatervoorstelling *De Laatste Getuigen*. Regisseur Michel Sluysmans werd hiervoor geïnspireerd door een concept dat hij in Wenen zag waar waargebeurde verhalen over de oorlog op toneel gebracht werden. „De mensen die wij een stem geven, zijn nog heel even bij ons, een generatie die bijna verdwenen is. Dit stuk laat zien wat oorlog met je doet als kind, als jong mens. Je neemt het voor de rest van je leven met je mee.”

De échte getuigen komen ook allemaal naar de première op 24 oktober in Sittard, vertelt tekstschrijver en journalist Wiel Beijer met enige trots. Alle mensen die de Toneelgroep voor deze voorstelling benaderde, zijn er gelukkig nog. Beijer selecteerde zes verhalen uit het boek van *De Limburger* van noord tot zuid voor een evenwichtige geografische spreiding. De getuigenissen van Martin Boelen uit

Regisseur Michel Sluysmans (midden) in actie tijdens de eerste lezing van 'De Laatste Getuigen'. FOTO BJORN FRINS

Maastricht en Herman Silberberg uit Sittard zijn speciaal voor de voorstelling opgetekend. „Er zitten een paar heftige verhalen bij, maar ook ervaringen die het dagelijkse leven beschrijven in oorlogstijd.” Zoals de getuigenis van Jan Bloemen uit Weert, een tiener in de oorlog, nu 89 jaar. Hij ging gewoon naar school en maakte weinig spannends mee. Beijer: „De oorlog was niet constant oorlog.” Tijdens de voorstelling worden video's van documentairemaker Rob Hodselmans (*Nao 't Zuuje*) op een groot scherm geprojecteerd. Hij filmde de acht inmiddels hoogbejaarde Limburgers terwijl ze luisteren naar acteurs die hun getuigenissen voorlezen. Tijdens de repetitie in Maastricht volgt een voorproefje van zo'n video van actrice Mieneke Bakker, die het verhaal voorleest aan de Heerlense Gertie Gerritsen-Backus (96). Gertie trouwt als jonge vrouw met de 'halve' Duitser (uit Sudetenland) Frans die, ondanks zijn afkeer van de nazi's, toch moet vechten bij de Wehrmacht. In de video hoor je Mieneke zeggen: „De ring die ik bij mijn huwelijk kreeg van Frans, heb ik nog steeds.” De oude dame op het scherm is zichtbaar geëmotioneerd en fluistert zachtjes: „Ja... deze”, en ze wijst naar een gouden ring met twee kleine diamantjes om haar middelvinger.

Het was heftig om de verhalen voor te lezen aan de getuigen, vertellen acteurs Karlijn Hamer

De Laatste Getuigen

De theatervoorstelling is een coproductie van Toneelgroep Maastricht en De Domijnen Sittard. Het stuk wordt in acht Limburgse theaters opgevoerd vanaf 24 oktober. Zeven acteurs – Mieneke Bakker, Bart Bijmens, Karlijn Hamer, Hans van Leipsig, Marloes IJpelaar, Stijn Vervoort en Sef Thissen (de bariton maakt zijn debuut als acteur) - vertolken acht getuigenissen samen met pianist Egbert Derix. De laatste getuigen zijn Harrie Bloemen uit Venray, Martin Boelen uit Maastricht, Kitty Delahaye-Hirsch uit Roermond, Gertie Gerritsen-Backus uit Heerlen, Hennie Geurten uit Bemelen, Wies van den Goor-Thijssen uit Sevenum, Herman Silberberg uit Sittard en Jan Smits uit Weert.

www.toneelgroepmaastricht.nl

en Hans van Leipsig. „Ontroerend ook, omdat de heren aan wie ik de verhalen voorlas iets kwetsbaars hadden”, zegt Van Leipsig. Hamer is onder de indruk van de Sevenumse Wies die niet alleen onder schot gehouden werd door de gevreesde Gestapo-beul Nitsch, maar die in 1944 ook meemaakte hoe haar ouderlijk huis als Rode Kruispost werd ingericht voor (stervende) Duitse soldaten.

Niet zwart-wit

Hamer: „Moet je je voorstellen dat in je woonkamer soldaten liggen te kermen en doodgaan. Die stervende mannen hadden er vaak niet voor gekozen om soldaat te worden, maar moesten vechten. Oorlog is niet zwart-wit, goed of fout. Mooi aan deze voorstelling is dat ik me opnieuw bewust word van ons geluk en de vrijheid die we kennen. Vrijheid is niet vanzelfsprekend.” Van Leipsig knikt instemmend: „We refereren aan het einde aan de actualiteit: dat nog steeds heel veel mensen in oorlog zitten.” Hamer: „420 miljoen kinderen leven wereldwijd in oorlogsgeschiedenissen.” Van Leipsig: „Het is makkelijk hardvochtig te zijn, zoals in de discussie over vluchtelingenopvang. Maar mensen vluchten niet voor niets, maar vanwege een oorlog. Tel je zegeningen. Hopelijk nemen mensen die boodschap na afloop mee.”

REAGEREN?

kim.noach@delimburger.nl

Martin Boelen,
een van de
laatste getui-
gen. FOTO STEPHAN
VANFLETEREN